MAR D'AMUNT

QUERMANÇÓ

Josep Maria Salvatella
Escriptor

Moltes vegades, carretera avall cap a Figueres, els llançanencs hem vist les runes del castell de Quermançó. És un exemple del que foren els castells altmedievals de defensa, capaç de resistir l'envestida de qualsevol grup d'atac superior en nombre al dels seus estadants. Tot sovint hem sentit a dir de projectes i fantasies envers aquest paratge. Carles Fages de Climent, poeta empordanès de soca-rel, glossà a *Les bruixes de Llers*, la figura de la dama de Quermançó: "Ai, dama de Quermançó, / castell de Vilajuïga, / un cavall i una cançó / que el vent i la terra lliga. / Diu que és filla de l'incest / de Magaulí i la germana, / nit d'escaig de l'any bixest, / bramul de la tramuntana"...

Situat a uns dos quilòmetres al nord de Vilajuïga, les runes dalt d'un puig inaccessible per migdia i per ponent. El 1078 és el primer cop que es troba esmentat amb els mots de "*castellum de Chermançó*". És en el testament del comte d'Empúries, Ponç I, que el deixa als seus fills Hug i Berenguer. El 1288, fou assetjat pels croats francesos de Felip l'Ardit. Entre els segles XI i XV fou reformat i ampliat. És el 1814 quan queda en runes a causa de l'explosió ordenada pel mariscal Suchet, durant la retirada francesa.

Actualment les restes del castell, encinglerades dalt d'un pujol, conserven una torre mestra quadrada amb merlets i matacans, una sala amb arcades i torres menors. El geni empordanès Salvador Dalí intentà adquirir-lo per instal·lar-hi un gran orgue accionat pel vent del nord, la tramuntana, que tant l'obsessionava.

Passem a les llegendes, que sempre és bonic. Diuen que la refistolada comtessa de Molins –sembla que de nom Teresa–, senyora també de Quermançó, quan menjava carn només volia menjar el moll de l'os. Així anà empobrint-se de mica en mica. Ben pobra ja, anà al poble, on uns camperols compassius li donaren un tros de pa amb unes nous. S'ho menjà amb molt delit i digué després, lamentant-se amargament: "Si hagués sabut que el pa amb nous era tan bo, / encara seria senyora del castell de Quermançó".

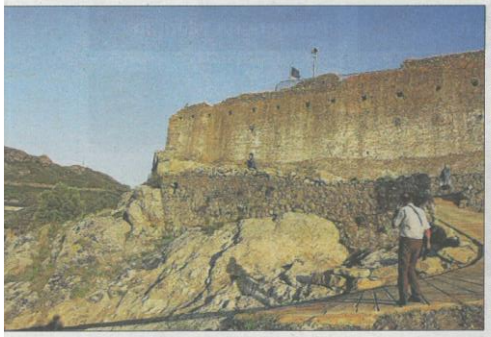
Una altra llegenda sobre aquest castell és la de la cabra

MÉS SENY
Entre revetlla i revetlla, fues reflexions
1 Tirar petards i fer focs és un costum tradicional le les nostres revetlles de Sant oan. Passejar amb gossos i nainada que encara van en otxet entre les multituds, en els concerts i envoltats de gent que tira trons i bengales és una emeritat i una imprudència.

PER DARRERE

DE CINE
No es pot consultar la cartellera de pel·lícules
2 Tants centenars de cotxes que queden aturats a causa de les cues a la ronda Sud de Figueres i que, mentrestant, des de l'interior, els seus ocupants podrien admirar quines pel·lícules fan al cine, però a la façana, ja fa molt de temps, que no s'hi penja la cartellera.

VACANCES
Poca ajuda per a famílies en matèria de conciliació
3 A la població en edat d'estudiar, li ha arribat el moment d'un descans que dura des d'abans de Sant Joan fins després de la Diada. Gairebé tres mesos sense escola ni institut en què les famílies tenen un suport nul de les administracions per poder conciliar.

l'or, que deien que hi havia nterrada. Un rei moro, que tenia n gran tresor, va fer-se modelar na cabra d'or. Després d'una lura batalla, en la fugida descon-rolada, s'emportà la cabra per uns passadissos subterranis que anaven a parar al mar, prop d'on ara hi ha el Port de la Selva. Diuen que mai va arribar-hi i que la cabra restà allà enterrada. Al final de l'esmentat poema de Fages hi trobem: "I la gent esfereïda / escolta al vent la cançó / de la cabra sebollida, / que bela enterrada en vida / al castell de Quermançó".

Dies i nits de tramuntana, ja ho deien els vells: a la llarga nord. Això i molt més podem trobar al castell en runes que domina l'Empordà des de dalt del turó. Segurament el seu topònim procedeix del mot quer, amb el significat de roca o pedra. Des de dalt de Quermançó podem contemplar la plana que neix sota el Canigó i mor a la mar de la badia de Roses. Tornem als versos d'en Fages, elucubrant sobre la bruixeria: "Visita el parent dispers / de Darnius a l'Armentera, / dues cosines a Llers, / l'oncle a Palau-Saverdera. / Un bes per una cançó, / té a cada mas un baladre / i a cada poble un baró / i a cada castell un lladre"...